

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

BKS/DPK-134/28702/14 WW

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2014 r.

98-06/14

Nr: 28702	Data wpływu 6 czerwca 2013 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 25 marca 2014 r.

TRANSPORT ZBIOROWY

TEMAT

**BEZPŁATNE PRZEJAZDY DLA BEZROBOTNYCH
PUBLICZNYM TRANSPORTEM ZBIOROWYM**

WNOSZĄCY PETYCJĘ: petycja indywidualna.

Elżbieta A.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Przyznanie osobom bezrobotnym prawa do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego i kolejowego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJĘ:

Autorka petycji postuluje zmianę przepisów ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w celu przyznania osobom bezrobotnym 100% ulgi przy przejazdach publicznymi autobusami i koleją.

W opinii autorki petycji osoby bezrobotne, choć są w trudnej sytuacji materialnej, to nie posiadają uprawnień do ulgowych przejazdów. Natomiast członkowie rodzin pracowników zatrudnionych w PKP, PKS oraz Zakładach Komunikacji Miejskiej z takich uprawnień korzystają.

Zdaniem autorki petycji obecnie ulgi i przywileje przyznano ludziom bogatym, a nie tym którym jest ciężko i potrzebują pomocy. Osobom bezrobotnym często brakuje środków by zakupić bilet na podróż w celu wizyty u lekarza lub odwiedzin rodziny w innym mieście.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2012 r., poz. 1138 ze zm.) reguluje uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w regularnych przewozach osób, wykonywanych przez uprawnionych przewoźników kolejowych i autobusowych. Ustawa przewiduje ulgi lub zwolnienia z opłat za bilety przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego niektórym kategoriom osób.

Zgodnie z ustawą w zależności od statusu osób, rodzaju środka transportu, rodzaju biletu ulgi przy nabyciu biletu wynoszą: 100%, 95%, 93%, 78%, 51%, 49%, 37% i 33%. Do bezpłatnych przejazdów (100% ulgi) w pociągach i określonych kategoriach autobusów na podstawie biletów jednorazowych uprawnione są np. dzieci w wieku do 4 lat, funkcjonariusze Straży Granicznej w czasie wykonywania czynności służbowych związanych z ochroną na terytorium Polski szlaków komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym przed przestępczością, której zwalczanie należy do właściwości Straży Granicznej.

Ulgi kolejowe oraz autobusowe na podstawie biletów jednorazowych w różnych wysokościach przysługują m.in. następującym osobom: 95% - dla przewodnika lub opiekuna

towarzyszącego w podróży osobie niewidomej albo osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji, 78% - jednemu z rodziców lub opiekunowi dzieci i młodzieży dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych.

Do ulg na podstawie biletów jednorazowych lub imiennych miesięcznych w określonych kategoriach pociągów i autobusów uprawnieni są m.in.: doktoranci do ukończenia 35 roku życia - 51% ulgi, z 49% ulgi mogą korzystać osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji z wyjątkiem osób niewidomych niezdolnych do samodzielnej egzystencji, którym przysługuje 93% ulga, zaś do 37% ulgi uprawnione są osoby niewidome, jeśli nie są uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji, 33% ulgi przyznano nauczycielom: akademickim oraz przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych - publicznych lub niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych.

Osoby bezrobotne nie są objęte żadną ulgą.

Koszty związane z finansowaniem ustawowych uprawnień do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów pokrywane są z budżetu państwa (art. 8a ust. 1a ustawy). Zgodnie z art. 8a ust. 2 przewoźnikom wykonującym krajowe autobusowe przewozy pasażerskie są przekazywane przez samorzady województw dopłaty do tych przewozów z tytułu stosowania obowiązujących ustawowych ulg. Art. 8a ust. 3 stanowi, że kwotę dopłaty do przewozów pasażerskich, stanowi różnica pomiędzy wartością sprzedaży biletów obliczoną według cen nieuwzględniających ustawowych ulg a wartością sprzedaży tych biletów w cenach uwzględniających te ulgi. Uprawnienie do otrzymywania dopłat do przewozów pasażerskich, nabywa przewoźnik (art. 8a ust. 4), który spełnia kryteria:

1) posiada zezwolenie na wykonywanie przewozów regularnych osób w krajowym transporcie drogowym, wydane na mocy ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym,

2) stosuje kasy rejestrujące posiadające pozytywną opinię ministra finansów, które umożliwiają określenie kwoty dopłat do przewozów w podziale na poszczególne kategorie ulg ustawowych oraz zawarł umowę z samorządem województwa określającą zasady przekazywania przewoźnikom dopłat.

Przewoźnicy kolejowi, wykonujący przewozy pasażerskie na obszarze kraju otrzymują z tytułu obowiązujących ustawowych ulg dotację przedmiotową (art. 8b ustawy). Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 września 2010 r. w sprawie dotacji przedmiotowej do krajowych przewozów pasażerskich (Dz. U. Nr 188 poz. 1261 ze zm.) określa stawkę dotacji przedmiotowej do krajowych przewozów pasażerskich, wyrównującej przewoźnikom kolejowym utracone przychody z tytułu honorowania ustawowych uprawnień

do ulgowych przejazdów, oraz szczegółowy sposób i tryb udzielania i rozliczania dotacji.

Art. 8a ust. 1–4 i 8b przywołanej wyżej ustawy obowiązują do 1 stycznia 2017 r. tj. do dnia wejścia w życie art. 68 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 5, poz. 13).

Sprawy komunikacji miejskiej należą do lokalnego transportu zbiorowego, którego zapewnienie, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.), należy do zadań własnych gminy.

PRACE LEGISLACYJNE:

W Senacie VII kadencji rozpatrywana była petycja Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej objęcia studentów studiów III stopnia (doktorantów) ulgą 49% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego i kolejowego (**P-02/09**).

Marszałek Senatu 6 października 2009 r. skierował petycję do rozpatrzenia przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, która 15 października 2009 r. rozpatrzyła petycję. Komisja 16 lutego 2010 r. kontynuowała prace z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Infrastruktury i Ministerstwa Finansów, którzy oświadczyli, że uwzględnienie wniosku petycji, odnoszącego się do interesów wybranej grupy społecznej, może doprowadzić do destabilizacji systemu ulg. Komisja 24 marca 2010 r. przyjęła projekt ustawy przygotowany przez Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (druk senacki nr 839) rozpatrywany był w pierwszym czytaniu 6 lipca i 5 sierpnia 2010 r. na wspólnych posiedzeniach: Komisji Budżetu i Finansów Publicznych oraz Komisji Ustawodawczej. Komisje przygotowały sprawozdanie (druk senacki nr 839 S).

Na 63. posiedzeniu Senatu 20 października 2010 r. odbyło się drugie czytanie projektu ustawy, zaś 21 października 2010 r. Senat odrzucił projekt ustawy i tym samym zakończył postępowanie w tej sprawie.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego oraz ustawy o muzeach (druk sejmowy nr 1762 z 29 maja 2013 r.) skierowany do pierwszego czytania 24 września 2013 r. do Komisji Infrastruktury oraz Komisji Kultury i Środków Przekazu, a 7 stycznia 2014 r. także do Komisji Łączności z Polakami za Granicą.

Projekt ma na celu przyznanie uczniom i nauczycielom szkół społecznych

prowadzonych przez polonijne organizacje oświatowe, stowarzyszenia rodziców, polskie parafie i sekcje polskie organizowane przy szkołach międzynarodowych a zarejestrowane w bazie Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą uprawnień do ulg na przejazdy środkami komunikacji publicznej i bilety wstępów do muzeów w Polsce.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (druk sejmowy nr 2117 z 10 grudnia 2013 r.), skierowany do pierwszego czytania 4 lutego 2014 r. do Komisji Infrastruktury oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

Projekt zakłada rozszerzenie ulg na przejazdy autobusami, obejmując studentów i młodzież szkolną zamieszkującą miejscowości bez dostępu do sieci kolejowej.

Sejm na 63. posiedzeniu w dniu 14 marca 2014 r. uchwalił **ustawę o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw** (druk senacki nr 582 z 17 marca 2014 r.). Komisja Rodziny i Polityki Społecznej 25 marca 2014 r. rozpatrzyła przywołany wyżej projekt ustawy.

Ustawa stwarza szerszy dostęp do instrumentów rynku pracy, wprowadza rozwiązania zwiększające wpływ samorządów na kształtowanie i koordynację polityki w sprawach promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz poprawy efektywności działania urzędów pracy i funkcjonowania Rady Rynku Pracy.

W zakresie finansowania z Funduszu Pracy kosztów przejazdu bezrobotnych i poszukujących pracy ustawa nie wprowadza istotnych zmian. Vide: Informacje Dodatkowe petycji.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Prawo do ulgowych przejazdów dla niektórych kategorii osób poza wymienionymi w ustawie o uprawnieniach do ulgowych przejazdów (...) regulują następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 ze zm.) na mocy art. 16 inwalidzi wojenni posiadają zniżki komunikacyjne na podstawie biletów jednorazowych:

a) 100% przy przejazdach komunikacją miejską, 37% ulgi w komunikacji krajowej (1 i 2 klasą pociągów i autobusami w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej),

b) 78% przy przejazdach publicznym transportem zbiorowym (1 i 2 klasa pociągów osobowych i pospiesznych oraz autobusami zwykłymi, przyspieszonymi i pospieszonymi – ulga dla inwalidy zaliczonego do I grupy,

c) 95% (1 i 2 klasa pociągów i autobusów zwykłych, przyspieszonych i pospiesznych – ulga dla przewodnika lub opiekuna w podróży inwalidy wojennego z I grupą inwalidztwa.

- ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2012, poz. 400), w art. 20 ust. 1 i 2 stanowi, że kombatantom i innym osobom uprawnionym przysługuje ulga taryfowa w wysokości 50% przy przejazdach środkami komunikacji miejskiej.

Kombatantom i innym osobom uprawnionym - emerytom, rencistom i inwalidom oraz osobom pobierającym uposażenie w stanie spoczynku lub uposażenie rodzinne, przysługuje 37% ulgi w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych, w 2 klasie pociągów innych niż osobowe i pospieszne oraz przy przejazdach autobusami zwykłymi i przyspieszonymi na podstawie biletów jednorazowych.

- ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. Nr 205, poz. 1203) w art. 30 ust. 1 stanowi, że weteranowi poszkodowanemu pobierającemu rentę inwalidzką z tytułu urazów lub chorób powstałych w działaniach poza granicami państwa przysługuje prawo do ulg w wysokości:

a) 50% przy przejazdach środkami komunikacji miejskiej,

b) 37% w przejazdach krajowych (1 i 2 klasą pociągów osobowych i pospiesznych, 2 klasą innych pociągów i autobusami zwykłymi i przyspieszonymi) na podstawie biletów jednorazowych.

- ustawa z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2011 r. Nr 7, poz. 29 ze zm.) w art. 43 ust. 1 stanowi, że poseł i senator ma prawo, na terenie kraju, do bezpłatnego przejazdu publicznym transportem zbiorowym oraz przelotów krajowych, a także do bezpłatnych przejazdów środkami publicznej komunikacji miejskiej.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zm.) określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Ustawa w art. 44 - 61b stanowi o instrumentach rynku pracy. Na mocy art. 44 pkt 1 ustawy instrumentami rynku pracy wspierającymi podstawowe usługi rynku pracy jest m.in. finansowanie kosztów przejazdu do pracodawcy zgłaszającego ofertę pracy lub do miejsca pracy, odbywania stażu, przygotowania zawodowego dorosłych lub odbywania zajęć w zakresie poradnictwa zawodowego lub pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy w związku ze skierowaniem przez powiatowy urząd pracy.

Zgodnie z art. 45 ustawy starosta może dokonywać z Funduszu Pracy - przez okres do 12 miesięcy - zwrotu kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania i powrotu do miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, lub przez okres odbywania u pracodawcy stażu,

przygotowania zawodowego dorosłych lub odbywania zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego lub pomocy w poszukiwaniu pracy osobie, która spełnia łącznie następujące warunki:

1) na podstawie skierowania powiatowego urzędu pracy podjęła zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, przygotowanie zawodowe dorosłych, staż lub została skierowana na zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego lub pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy i dojeżdża do tych miejsc,

2) uzyskuje wynagrodzenie lub inny przychód w wysokości nieprzekraczającej 200% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Art. 48a ustawy stanowi, że starosta może finansować z Funduszu Pracy koszty zorganizowanego przejazdu bezrobotnych i poszukujących pracy, skierowanych przez powiatowy urząd pracy do udziału w targach pracy i giełdach pracy jakie są organizowane na terenie innego powiatu przez wojewódzki urząd pracy w ramach pośrednictwa pracy. Przejazd bezrobotnych na miejsce targów i giełd i z powrotem odbywa się z miejsc określonych przez powiatowy urząd pracy.

Rady Miast i Gmin podejmują uchwały w sprawie uprawnień do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami lokalnego transportu zbiorowego. Przykładowo **Uchwała Nr LVI/1584/2013 Rady Miasta Stołecznego Warszawy** z dnia 23 maja 2013 r. w sprawie ustalenia ulg za usługi przewozowe środkami lokalnego transportu zbiorowego w m. st. Warszawie ustala uprawnienia dla określonych grup osób do ulg oraz sposób dokumentowania tych uprawnień. Z załącznika do uchwały wynika, że do bezpłatnych przejazdów środkami lokalnego transportu zbiorowego w Warszawie uprawnieni są m.in. bezrobotni zarejestrowani w Urzędzie Pracy m.st. Warszawy, bez prawa do zasiłku w dniu wyznaczonej obowiązkowej wizyty w Urzędzie. Dowodem poświadczającym prawo do bezpłatnych przejazdów jest zaświadczenie wydane przez Urząd Pracy m.st. Warszawy.

REKOMENDACJE BIURA:

Ustawa o uprawnieniach do ulgowych przejazdów wprowadza zróżnicowane stawki ulg przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego dla różnych podmiotów. System uprawnień do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów obejmuje wiele kategorii osób i jest rozproszony w kilku aktach prawnych.

Odnosząc się postulatowi petycji należy, wziąć pod uwagę fakt, że stale pojawiają się żądania zwiększenia wysokości i zakresu obowiązujących ulg lub objęcia nimi nowych grup

społecznych. Wprowadzane zmiany powodują roszczenia i niezadowolenie osób nie objętych ulgami.

Analizując wniosek petycji należy stwierdzić, że postulowane w ustawie zmiany dotyczą przyznania ulgi o charakterze socjalnym i mają na celu ochronę jednej z najsłabszych grup społecznych - osoby bezrobotne są bardziej narażone na skutki kryzysu gospodarczego. Nadto przypomnieć należy, że publiczna komunikacja samochodowa i kolejowa, służy nie tylko zapewnieniu stałego dojazdu do szkoły, pracy, lekarza ale powinna sprostać wymaganiom związanym ze wzmocnieniem więzi rodzinnych, czy wypoczynkowi. Jednak podkreślić trzeba, że wydatki na finansowanie ulg pokrywane są z budżetu państwa i charakteryzują się tendencją zwykłą, z uwagi na wzrost liczby podróżnych, czy też podwyżki cen biletów.

Mając na względzie powyższe informacje, decyzję odnośnie podjęcia prac nad petycją Biuro pozostawia do uznania Komisji.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

DYREKTOR

Anna Pomiańska-Bąk